

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS KLAIPĖDOS APYGARDOS SKYRIUS

SPRENDIMAS

2024 m. liepos 9 d. Nr. 21RE2-155 (AG2-139/15-2024)
Klaipėda

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Klaipėdos apygardos skyrius (toliau – ir Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Marinos Adomaitės, Evaldo Ambrozaičio (posėdžio pirmininkas ir pranešėjas), Ingos Drąsutavičienės,

2024 m. liepos 9 d. Komisijos posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjos X. Y. skundą atsakovei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos dėl Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2024 m. gegužės 16 d. sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) panaikinimo, Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. gruodžio 20 d. sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) panaikinimo bei įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė :

Komisijoje 2024 m. birželio 21 d. priimtas nagrinėti pareiškėjos X. Y. skundas (b. l. 1–4) atsakovei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – ir Agentūra), kuriuo pareiškėja prašo:

1) panaikinti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – ir Tarnyba) Plungės teritorinio skyriaus (nuo 2024 m. sausio 1 d. Agentūros Plungės teritorinis skyrius) 2023 m. gruodžio 20 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini), kuriuo jai neišduota neįgalių asmenų automobilių statymo kortelė;

2) panaikinti Agentūros 2024 m. gegužės 16 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini), kuriuo paliktas galioti Plungės teritorinio skyriaus sprendimas;

3) įpareigoti atsakovę per Lietuvos administracinių ginčų komisijos nustatytą laiką priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Skunde pareiškėja nurodo, jog skundą dėl Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. gruodžio 20 d. sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) padavė 2024 m. sausio 18 d., tačiau jos skundas buvo išnagrinėtas tik po 4 mėnesių, nors turėjo būti išnagrinėtas per 1 mėnesį.

Paaaiškina, jog 1991 m. lapkričio 16 d. autoįvykio metu buvo stipriai sužalota, patyrė daugybinius rankų, kojų lūžius, trūko visi kojų raiščiai, taip pat patyrė kitas sunkias traumas. Po operacijų bandė judėti pagal galimybes, tačiau 2016 m. rugsėjo 16 d. patyrė insultą. Nurodo, jog dešinės pusės visiškai nevaldė ir negalėjo apsitarnauti be kitų pagalbos. Pusę metų praleido sanatorijoje, tačiau net ir po to, dėl sunkios sveikatos būklės ir nestabilių kojų, bandant judėti, patyrė naujas traumas: kojų lūžiai, stuburo kompresinis lūžis. Teigia, jog negali atsitūpti, o pargriuvus ir atsikelti. Nurodo, jog jos sutuoktinio vairuojamas automobilis šiuo metu yra vienintelis pakaitalas neįgaliojo vežimėliui, nes su juo gali pasiekti ligoninę, polikliniką, arčiau jų privažiuoti. Nurodo, jog jos sutuoktinis dažnai prašo apsaugos darbuotojų įleisti į artimesnę stovėjimo aikštelę, tačiau šie paprastai reikalauja neįgaliojo asmens stovėjimo ženklo. Nurodo,

jog ji pati nevairuoja, tačiau vairuoja jos sutuoktinis, kuris ją visada nuveža ir palydi iki gydytojų. Akcentuoja, jog prie gydymo įstaigų galima arčiau sustoti tik turint neįgalių asmenų automobilių statymo kortelę.

Atsakovė Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atsiliepimu (b. l. 46–48) prašo skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Atsakovė atsiliepime nurodo, kad paskutinį kartą pareiškėjai specialiuosius poreikius vertino Tarnybos Plungės teritorinis skyrius, kuris 2023 m. gruodžio 20 d. darbingumo lygio vertinimo aktu Nr. (duomenys neskelbtini) priėmė sprendimą, kuriuo pareiškėjai nuo 2023 m. lapkričio 28 d. iki 2025 m. lapkričio 27 d. nustatė antrojo lygio specialiuosius nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikius. Tvirtina, jog pareiškėjai pagrįstai neišduota neįgalių asmenų automobilių statymo kortelė, nes ji nepatenka į Neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo tvarkos aprašo (teisės akto redakcija, galiojusi iki 2023 m. gruodžio 31 d.), patvirtinto Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2009 m. lapkričio 6 d. įsakymu Nr. V-127 (toliau – ir Tvarkos aprašas), 4.4, 4.5, 4.8 punktuose nurodytų asmenų, kuriems suteikta tokia teisė, kategoriją. Pažymi, jog nagrinėjamu atveju asmeniui nustatytas vidutinių, bet ne didelių specialiųjų poreikių lygis. Duomenų, kad asmeniui būtų suteikta teisė vairuoti lengvuosius automobilius, nėra. Teigia, jog neįgalumo ir darbingumo lygio nustatymo dokumentų byloje yra duomenų, kad dėl ligos sukeltos negalios kartais naudoja vaikštynę, tačiau nėra duomenų, kad asmuo naudotųsi neįgaliojo vežimėliu. Tvirtina, kad norint išduoti neįgalių asmenų automobilių statymo kortelę, asmens būklė turi būti visiškai, o ne tik dalinai atitinkanti taikomos nuostatos reikalavimus.

Atsiliepimu taip pat prašo bylos medžiagą pripažinti nevieša, nes joje yra jautrūs duomenys apie asmens sveikatos būklę.

Pareiškėjai ir atsakovei apie posėdžio vietą ir laiką pranešta tinkamai (b. l. 30–33). Pareiškėja skunde nurodė, jog Komisijos posėdyje dalyvauti nepageidauja (b. l. 2, 38). Atsakovė atsiliepimu prašo bylą nagrinėti rašytinio proceso tvarka (b. l. 48). Atsižvelgiant į tai, byla išnagrinėta rašytinio proceso tvarka.

Skundas tenkintinas.

Byloje kilo ginčas dėl Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. gruodžio 20 d. sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo“ bei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2024 m. gegužės 16 d. sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo“ (toliau – ir Sprendimas), teisėtumo ir įpareigojimo atlikti veiksmus pagrįstumo.

Bylos duomenimis nustatyta, kad pareiškėja 2023 m. lapkričio 28 d. prašymu (toliau – ir Prašymas) kreipėsi į Tarnybos teritorinį skyrių, prašydama išduoti neįgalių asmenų automobilių statymo kortelę.

Tarnybos Plungės teritorinis skyrius 2023 m. gruodžio 20 d. sprendimu Nr. (duomenys neskelbtini), vadovaudamasis Tvarkos aprašu, nusprendė neišduoti neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės, nes pareiškėja neatitinka Tvarkos aprašo 4 punkto kriterijų (b. l. 13).

Pareiškėja, nesutikdama su Plungės teritorinio skyriaus sprendimu, 2024 m. sausio 18 d. skundu jį apskundė Agentūrai (b. l. 8). Skunde nurodė, jog dėl turimų įvairių daugybinių traumų, ypač kojų srityse, ji juda ribotai. Nurodė, kad jai judėti padeda sutuoktinis, judėjimo priemonė – neįgaliojo vežimėlis. Tačiau arčiau gydymo įstaigų, poliklinikų galima sustoti tik turint neįgalių asmenų automobilių statymo kortelę.

Agentūra 2024 m. gegužės 16 d. sprendimu Nr. (duomenys neskelbtini) pareiškėjos skundo netenkino ir paliko galioti Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. gruodžio 20 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini) (b. l. 10–11). Sprendime nurodė, jog patikrinus neįgalumo ir darbingumo lygio nustatymo dokumentų byloje esančius dokumentus yra žinoma, kad laikotarpiu nuo 2023 m. lapkričio 28 d. iki 2025 m. lapkričio 27 d. asmeniui buvo nustatytas antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis. Agentūros Sprendimų kontrolės skyrius, vadovaudamasis turimais duomenimis, konstatavo, kad pareiškėjai Plungės teritoriniame skyriuje pagrįstai neišduota neįgalių asmenų automobilių statymo kortelė, nes ji nepatenka į Tvarkos aprašo 4.4, 4.6, 4.8 punktuose nurodytų asmenų, kuriems suteikta tokia teisė, kategoriją. Nurodyta, kad pareiškėjai nustatytas vidutinių specialiųjų poreikių lygis. Duomenų, kad asmeniui būtų suteikta teisė vairuoti lengvuosius automobilius, nėra. Taip pat nurodyta, kad neįgalumo ir darbingumo lygio nustatymo dokumentų byloje yra duomenų, kad dėl ligos sukeltos negalios kartais pareiškėja naudoja vaikštynę, tačiau nėra duomenų, kad asmuo naudotųsi neįgaliojo vežimėliu.

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (toliau – ir VAI), Neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo tvarkos aprašas (teisės akto redakcija, galiojusi iki 2023 m. gruodžio 31 d.), patvirtintas Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2009 m. lapkričio 6 d. įsakymu Nr. V-127 ir kiti teisės aktai.

Tvarkos aprašas nustatė neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės (toliau – kortelė) išdavimo tvarką (1 punktas). Pagal Tvarkos aprašo 2 punktą, neįgalių asmenų automobilių statymo kortelė – kortelė, kuri suteikia teisę asmenims, nurodytiems šio Tvarkos aprašo 4 punkte, sustoti (stovėti) neįgaliesiems skirtose vietose arba vietose, kuriose jiems sustoti (stovėti) nedraudžia Kelių eismo taisyklės toje Europos Sąjungos valstybėje narėje, kurioje jie tuo metu yra. Tvarkos aprašo 4 punktas numatė, jog teisę gauti kortelę turi: 4.1) darbingo amžiaus asmenys, kuriems nustatytas 0–25 procentų darbingumo lygis; 4.2) darbingo amžiaus asmenys, kuriems nustatytas 30–55 procentų darbingumo lygis ir kurie turi galiojantį dokumentą, patvirtinantį teisę vairuoti lengvuosius automobilius, ir dėl ligos sukeltos negalios nuolat naudojami techninėmis judėjimo pagalbos priemonėmis: neįgaliojo vežimėliu ar vaikščiojimo priemonėmis (lazdele, ramentais, vaikštyne); 4.3) senatvės pensijos amžių sukakę asmenys, kuriems iki senatvės pensijos amžiaus buvo nustatytas 30 procentų darbingumo lygis ir kurie turi galiojantį dokumentą, patvirtinantį teisę vairuoti lengvuosius automobilius; 4.4) senatvės pensijos amžių sukakę asmenys, kuriems yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis; 4.5) asmenys, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis ir kurie dėl ligos sukeltos negalios nuolat naudojami neįgaliųjų vežimėliu; 4.6) asmenys, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis ir kurie dėl ligos sukeltos negalios nuolat naudojami vaikščiojimo priemonėmis (lazdele, ramentais, vaikštyne) ir kurie turi galiojantį dokumentą, patvirtinantį teisę vairuoti lengvuosius automobilius; <...> 4.8. asmenys, kuriems nustatytas ir galioja (arba nustatytas neterminuotai) specialusis lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikis ir kurie turi galiojantį dokumentą, patvirtinantį teisę vairuoti lengvuosius automobilius ir kt.

Remiantis aptartu teisiniu reglamentavimu, sprendžiant, jog neįgalių asmenų automobilių statymo kortelė išduodama ne tik asmenims, kurie turi teisę vairuoti lengvuosius automobilius, tačiau ir asmenims, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis ir kurie dėl ligos sukeltos negalios nuolat naudojami neįgaliųjų vežimėliu (Tvarkos aprašo 4.5 punktas). Atkreiptinas dėmesys, jog aptartu Tvarkos aprašo 4.5, 4.6 punktuose teisę gauti neįgalių asmenų automobilių statymo kortelę nėra sietina su specialiųjų nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikio lygiu, tačiau apskritai su nustatytu specialiuoju nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikiu.

Nagrinėjamos bylos kontekste, pažymėtina, jog atsakovė šioje administracinėje byloje pagal vykdomų funkcijų apimtį bei paskirtį, veiklos pobūdį, turimus įgaliojimus priskirtina viešojo administravimo subjektams, todėl savo veikloje (taip pat priimdama administracinius aktus) privalo vadovautis ir VAI nuostatomis. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo jurisprudencijoje nuosekliai pabrėžiama viešojo administravimo subjektų pareiga laikytis teisės principų. Pasak teismo, kiekviena

viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.) (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2017 m. gruodžio 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-777-415/2017 ir kt.).

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad *valdžios įstaigos tarnauja žmonėms*. Viešojo administravimo subjektas yra saistomas *inter alia* (be kita ko) gero administravimo principo, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, reikalavimų (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. liepos 9 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1245-662/2015).

Europos Sąjungos Pagrindinių teisių chartijoje nustatyta kiekvieno asmens teisė į gerą administravimą, kuri reiškia, kad institucijos reikalus turėtų tvarkyti nešališkai, teisingai ir per kiek įmanomai trumpesnę laiką (Pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnio 1 dalis). Pagal Pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnio 2 dalį teisė į gerą administravimą apima: kiekvieno asmens teisę būti išklaustam prieš taikant bet kokią individualią jam nepalankią priemonę (a punktas); kiekvieno asmens teisę susipažinti su savo byla, laikantis teisėto konfidencialumo ir profesinio bei verslo slaptumo (b punktas); administracijos pareigą pagrįsti savo sprendimus (c punktas) (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2017 m. gruodžio 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-777-415/2017 ir kt.).

VAĮ 10 straipsnio 5 dalis numato, jog administracinis sprendimas turi būti motyvuotas bei pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis ar kitomis administraciniam sprendimui įtakos turėjusiomis aplinkybėmis (5 ir 6 punktai). Be kita ko, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje yra nurodęs, jog VAĮ 10 straipsnio 5 dalyje individualiam teisės aktui nustatyti reikalavimai laikytini gero administravimo principo atspindžiu (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. rugsėjo 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-2760-492/2015). Gero viešojo administravimo principas įpareigoja viešojo administravimo subjektą, priimant sprendimą, jame nurodyti faktinių aplinkybių bei teisės normų, kurių pagrindu priimtas sprendimas, visumą (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. gegužės 14 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A444-878/2013, 2021 m. lapkričio 3 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-2577-602/2021 ir kt.). Akcentuotina ir tai, jog pagal gero administravimo principą valstybės institucijos turi vykdyti procedūrą nešališkai ir objektyviai, išaiškinti visas klausimui spręsti reikšmingas aplinkybes, išklausti asmenis, kurių atžvilgiu yra priimami administraciniai sprendimai (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. rugsėjo 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-5184-575/2019), taip pat užtikrintų, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. spalio 4 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis administracinėje byloje Nr. A502-134/2012, 2014 m. balandžio 22 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis administracinėje byloje Nr. A143-816/2014 ir kt.).

Ginčo atveju nustatyta, jog Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. gruodžio 20 d. sprendimas Nr. (duomenys neskelbtini) iš viso nemotyvuotas, jame tik lakoniškai pažymėta, kad pareiškėja neatitinka Tvarkos aprašo 4 punktų reikalavimų, jų neanalizuojant, nedetalizuojant konkrečių jo punktų, neaptariant faktinių aplinkybių ir jų nesusiejant su teisės akto konkrečiais punktais. Toks sprendimas akivaizdžiai neatitinka VAĮ nuostatų, gero administravimo principo ir negali būti laikomas teisėtu.

Vertinant Agentūros 2024 m. gegužės 16 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini), pažymėtina, jog jame vadovautasi Tvarkos aprašo 4.4, 4.6 ir 4.8 punktais, nurodant, kad pareiškėjai pagal juos negali būti išduota neįgalių asmenų automobilių statymo kortelė. Tačiau kaip iš Sprendimo turinio matyti, jame neanalizuotas Tvarkos aprašo 4.5 punktas, pagal kurį, teisę gauti kortelę turi asmenys, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis ir kurie dėl ligos sukeltos negalios nuolat naudojami neįgaliųjų vežimėliu.

Kaip matyti iš bylos medžiagos, pareiškėjai yra nustatytas antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis (b. l. 76–77). Iš E025 Ambulatorinio apsilankymo aprašymo matyti, jog pareiškėja namie vaikšto tik su vaikštyne, reikalinga pagalba buityje, nusiprausti, iš namų gali išeiti tik su pagalba (b. l. 6). Pareiškėja Komisijai pateiktame 2024 m. liepos 4 d. prašyme paaiškino, kad po insulto nuo 2016 m. rugsėjo 16 d. galėjo judėti tik su neįgaliojo vežimėliu (b. l. 63–65). Ir tik dėl didelių pastangų ji pradėjo šiek tiek namuose vaikščioti su vaikštyne ir kitomis pagalbinėmis priemonėmis. Iš Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimyno, pildyto biudžetinės įstaigos Vilniaus miesto socialinių paslaugų centro socialinio darbuotojo, turinio matyti, jog pareiškėja rūpinasi jo sutuoktinis, jos judėjimas yra ribotas, ji naudojasi techninėmis pagalbos priemonėmis: lazda, vaikštyne, *vežimėliu* (b. l. 79–90). Iš pildyto klausimyno taip pat matyti, kad pareiškėjai visada reikalinga pagalba, naudojasi pagalbinėmis priemonėmis, negali nueiti daugiau kaip 200 metrų be poilsio. Pildytame klausimyne pareiškėja taip pat nurodė, kad techninės pagalbos priemonės ir kito asmens pagalba padidintų mobilumo galimybes. Todėl tai vertinant, akivaizdu, kad pareiškėjos judėjimas be pagalbos ir pagalbinių priemonių yra itin ribotas. Šiuo atveju neišku, dėl kokių priežasčių atsakovė neanalizavo faktinių aplinkybių viseto, taip pat kitų Tvarkos aprašo punktų (pvz., Tvarkos aprašo 4.5 punkto), jų nesiejo su faktinėmis aplinkybėmis.

Atkreiptinas dėmesys, jog tiek Agentūros 2024 m. gegužės 16 d. sprendime Nr. (duomenys neskelbtini) nurodyta, tiek atsakovės atsiliepime pakartota, kad dėl ligos sukeltos negalios *kartais* pareiškėja naudoja vaikštynę, tačiau nėra duomenų, kad asmuo naudotųsi neįgaliojo vežimėliu. Tačiau kaip ir minėta, iš byloje esančių duomenų akivaizdu, kad pareiškėja naudoja vaikštynę ne kartais, be to, jai reikalinga pagalba išeinant iš namų. T. y. šie duomenys paneigia pareiškėjos Sprendime padarytą išvadą, kad pareiškėja gali judėti iš esmės be jokios pagalbos (pvz., be neįgaliojo vežimėlio). Akcentuotina ir tai, jog bylos nagrinėjimo metu, Agentūra 2024 m. birželio 26 d. rašte „Dėl ginčo perdavimo neteisimei mediacijai“, kurį pateikė Komisijai, nurodė, kad pacientė namuose vaikšto su vaikštyne, gatvėje remiasi ramentu (b. l. 34). Tačiau gautame atsiliepime atsakovė iš esmės keičia savo poziciją ir nurodo, kad pareiškėja dėl ligos sukeltos negalios *kartais* naudoja vaikštynę. Vertinant šiuos duomenis, akivaizdu, kad atsakovė yra nenuosekli, padarytos išvados Sprendime yra prieštaringos byloje esančioms faktinėms aplinkybėms, o skundžiamame Sprendime išvados padarytos prieštaraujant protingumo, teisingumo kriterijams.

Pažymėtina ir tai, jog Asmens su negalia automobilio statymo kortelės išdavimo tvarkos aprašo (galiojantis nuo 2024 m. sausio 1 d.), patvirtinto Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2023 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. V-74, 7 punkte numatyta, kad teisę gauti kortelę turi Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo (įstatymo redakcija, įsigaliojusi nuo 2024 m. sausio 1 d.) (toliau – ir Įstatymas) 1 straipsnio 2 dalyje nurodyti asmenys, atitinkantys Įstatymo 22 straipsnio 1 dalies nuostatas.

Įstatymo 22 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog asmens su negalia automobilio statymo kortelę turi teisę gauti: 1) asmenys, kuriems nustatytas lengvojo automobilio ar jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikis; 2) asmenys, kuriems nustatytas sunkaus ar vidutinio neįgalumo lygis; 3) asmenys, kuriems nustatytas iki 25 procentų dalyvumo lygis ir kt.

Remiantis aptartu teisiniu reguliavimu, asmens su negalia automobilio statymo kortelę turi teisę gauti asmenys, kuriems nustatytas sunkaus ar vidutinio neįgalumo lygis.

Įstatymo 3 straipsnyje įtvirtinti pagrindiniai asmens su negalia teisių apsaugos įgyvendinimo principai: 1) pagarbos asmens su negalia prigimtiniam orumui, savarankiškumui, įskaitant laisvę rinktis, ir nepriklausomumui pripažinimo – gerbiami asmens su negalia skirtumai ir pripažįstami jo, kaip žmonių įvairovės ir žmonijos dalies, orumas, vertė, lygios ir neatimamos teisės, kaip laisvės ir teisingumo pagrindas; <...> 4) visapusiško įsitraukimo ir bendradarbiavimo – visi asmens su negalia gyvenimo klausimai sprendžiami kartu su juo ir (ar) jo atstovu pagal įstatymą ir (ar) bendradarbiaujant su nevyriausybinėmis organizacijomis, atstovaujančiomis asmens su negalia teisėms ir interesams; 5) individualizavimo ir prieinamumo – individualiųjų pagalbos poreikių tenkinimas organizuojamas planuojant ir (ar) įgyvendinant asmeniui su negalia skirtas priemones, atsižvelgiant į asmens su negalia

poreikius ir asmenines savybes (įskaitant gebėjimus, amžių, brandą, lytį, psichikos ir fizines savybes, negalia, socialinę aplinką ir kitas ypatybes bei emocinius ir socialinius ryšius), kuo arčiau asmens su negalia gyvenamosios vietos; <...> 7) kompleksiško – individualių pagalbos poreikių tenkinimas organizuojamas taip, kad asmuo su negalia gautų visą reikiamą pagalbą ir būtų patenkinti būtiniausi jo individualieji pagalbos poreikiai. Įstatymo 15 straipsnio 1 dalis numato, kad Agentūra ir (ar) jos struktūriniai padaliniai, dalyvaudami formuojant ir įgyvendinant asmens su negalia teisių apsaugos politiką: 1) organizuoja asmens su negalia teisių apsaugos užtikrinimą; <...> 6) VAI nustatyta tvarka ir terminais priima sprendimus dėl asmens su negalia; <...> 12) atlieka kitas šiame įstatyme ir Agentūros veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytas funkcijas.

Nustatyta, jog Agentūra, nagrinėdama pareiškėjos skundą dėl Plungės teritorinio skyriaus sprendimo teisėtumo, jį nagrinėjo net 4 mėnesius, pareiškėjos neinformuodama ir nenurodydama priežasčių, kodėl tiek laiko truko jos skundo nagrinėjimas, pvz., ar trūksta duomenų ir pan. Kaip matyti iš Agentūros 2024 m. birželio 26 d. rašto „Dėl ginčo perdavimo neteisiminei mediacijai“ turinio, priimdama sprendimą atsakovė turėjo kitų duomenų (pvz., jog pareiškėja vaikšto su vaikštyne ir ramentais) apie pareiškėjos ribotas galimybes judėti, tačiau jų nevertino. Be kita ko, negana to, kad Plungės teritorinis skyrius priėmė nemotyvuotą sprendimą, o pareiškėjos skundas dėl pastarojo sprendimo teisėtumo buvo nagrinėjamas nepagrįstai ilgai, atsakovė taip pat nevykdė pareigos įvertinti pasikeitusį teisinį reguliavimą dėl neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo, t. y. atsakovė neįvertino pasikeitusio teisinio reguliavimo pareiškėjos atžvilgiu. Nors Plungės teritorinio skyriaus sprendimas ir priimtas remiantis tuo metu galiojusi teisiniu reguliavimu, tačiau atsižvelgiant, kad *valdžios institucijos tarnauja žmonėms*, be to, Agentūra turėdama išskirtinį statusą ir jai suteiktas teises organizuoti asmens su negalia teisių apsaugos užtikrinimą, delsdama išnagrinėti pareiškėjos skundą dėl Plungės teritorinio skyriaus sprendimo, turėjo pareigą įvertinti naujos redakcijos teisės aktus, jei pareiškėjai jie yra palankesni. Tačiau atsakovė to atliko. Atkreiptinas dėmesys, jog valdžios institucijos tarnauja žmonėms, todėl institucijos privalo atlikti funkcijas teisės aktų nustatyta tvarka ir bet koks vilkinimas ir delsimas priimti sprendimą, faktinių ir teisinių aplinkybių neanalizavimas, konkrečių teisės normų sprendime nenurodymas, jų nesusiejimas su faktinėmis aplinkybėmis prieštarauja VAI įtvirtintiems principams (įstatymo viršenybės, išsamumo ir kt.).

Remiantis tuo, kas išdėstyta, spręstina, jog skundžiamas Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. gruodžio 20 d. sprendimas Nr. (duomenys neskelbtini), Agentūros 2024 m. gegužės 16 d. sprendimas Nr. (duomenys neskelbtini) priimti pažeidžiant gero viešojo administravimo principą, sprendimai neatitinka VAI 10 straipsnio 5 dalies reikalavimų, kadangi juos priimant buvo pažeistos pagrindinės procedūros, ypač taisyklės, turėjusios užtikrinti objektyvų visų prašyme, o vėliau ir Agentūrai teiktame skunde nurodytų aplinkybių įvertinimą. Nustatčius šias aplinkybes, yra pagrindas pripažinti Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. gruodžio 20 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini), Agentūros 2024 m. gegužės 16 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini) neteisėtais ir juos panaikinti.

Tenkinus reikalavimus dėl Tarnybos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. gruodžio 20 d. sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini), Agentūros 2024 m. gegužės 16 d. sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) panaikinimo, yra pagrindas tenkinti ir išvestinį skundo reikalavimą dėl įpareigojimo atlikti veiksmus, t. y. įpareigoti atsakovę teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Atsakovė pateiktu atsilepimu taip pat prašo bylos duomenų neviešinti, nes byloje esanti medžiaga yra apie asmens sveikatą, iš jos galima identifikuoti patį asmenį.

IAGNTĮ nereglamentuoja, kada bylos duomenys gali būti neviešinami, todėl Komisija taiko Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymą (toliau – ir ABTĮ), reglamentuojantį panašius teisinius santykius. ABTĮ 14 straipsnio 2 dalyje numatyta, jog priimdamas viešame teismo posėdyje sprendimą byloje arba nutartį nutraukti bylą ar skundą (prašymą, pareiškimą) palikti nenagrinėtą arba gavęs prašymą susipažinti su bylos medžiaga, teismas turi teisę proceso dalyvių prašymu ar savo iniciatyva motyvuota nutartimi nustatyti, kad bylos medžiaga ar jos dalis yra nevieša, kai reikia apsaugoti žmogaus asmens, jo privataus gyvenimo ir nuosavybės slaptumą, informacijos apie asmens sveikatą

konfidencialumą, taip pat jeigu yra rimtas pagrindas manyti, kad bus atskleista valstybės, tarnybos, profesinė ar komercinė paslaptis.

Nustatyta, jog bylos medžiagoje yra jautrių duomenų apie asmens sveikatą, todėl siekiant apsaugoti privataus gyvenimo slaptumą bei informaciją apie asmens sveikatą konfidencialumą, toks prašymas tenkintinas ir Komisija sprendžia visą bylos medžiagą pripažinti nevieša ir neteiktina susipažinti ar kopijuoti byloje nedalyvavusiems asmenims.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 22 straipsniu, Komisija

n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjos X. Y. skundą atsakovei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos dėl Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2024 m. gegužės 16 d. sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) panaikinimo, Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. gruodžio 20 d. sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) panaikinimo bei įpareigojimo atlikti veiksmus tenkinti.

Panaikinti Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2024 m. gegužės 16 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini).

Panaikinti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Plungės teritorinio skyriaus 2023 m. gruodžio 20 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini).

Įpareigoti atsakovę Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrą prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Visą bylos medžiagą pripažinti nevieša ir neteiktina susipažinti ar kopijuoti byloje nedalyvavusiems asmenims.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos bylos šalys gali apskųsti Regionų administracinio teismo Klaipėdos rūmams Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkas

Evaldas Ambrozaitis

Komisijos narės

Marina Adomaitė

Inga Drąsutavičienė